

Український інститут національної пам'яті

Інформаційні матеріали – 2026 до початку Війни за Незалежність України

Вступ

Ключові повідомлення

Національний день молитви

Термін “Війна за Незалежність України”

Історія нескорених:

2014 рік. 19 лютого. Початок Війни за Незалежність України

2022 рік. 24 лютого. Повномасштабне вторгнення

2023–2025 роки. Головні бойові дії в межах третьої стратегічної оборонної операції.

Тематичні матеріали Українського інституту національної пам'яті

Вступ

У лютому 2014 року почалася сучасна російсько-українська війна – Війна за Незалежність України. Тоді, 12 років тому, РФ окупувала Автономну Республіку Крим і Севастополь, окремі райони Донецької, Луганської та Херсонської областей. До 24 лютого 2022 року основні події війни, з різною інтенсивністю бойових дій, точилися на сході нашої країни. Хоча протистояння російській гібридній агресії відбувалося не тільки на лінії фронту, а й на всій території України.

Росія розв'язала проти України імперіалістичну – загарбницьку – й екзистенційну війну, спрямовану не лише на захоплення території, а й на знищення української державності, нашої національної ідентичності, геноцид Українського народу. Повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року стало новим етапом війни, розпочатої у 2014 році. Спротив агресії після 24 лютого 2022 року консолідував українців.

Ключові повідомлення

Війна за Незалежність України – боротьба за державну незалежність, суверенітет, територіальну цілісність та недоторканність України проти агресії Російської Федерації, яка розпочалась 19 лютого 2014 року.

Війна є наслідком послідовної російської імперської політики, спрямованої на заперечення та знищення української державності та ідентичності Українського народу, включає тимчасову окупацію Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та міста Севастополя; протидію агресії шляхом проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях; здійснення

заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України.

Від 2014 року Україна веде справедливу війну за збереження незалежності, за право на вільний європейський та євроатлантичний вибір, за суверенітет і територіальну цілісність. До 24 лютого 2022 року основні воєнні дії не виходили за межі сходу нашої країни. Протягом восьми років Збройні сили України разом із добровольчими формуваннями, волонтерами ефективно стримували збройну агресію РФ, звільнивши більшість захоплених нею на той час територій. 24 лютого 2022 року Росія розпочала повномасштабне вторгнення на всій території України.

Війна в Україні та за Україну не почалася зненацька – в латентних і гібридних формах вона тривала всі роки нашої незалежності. Повномасштабний напад став черговою спробою РФ зламати Україну, перетворити суверенну державу на симулякр, а її народ – на «населеніє», подібне до російського.

Українці вистояли, а наша армія продовжує доводити, що за багатьма параметрами вона є еталоном ведення військової справи в умовах протистояння агресору, який кількісно та ресурсно переважає. Так ЗСУ зірвали спроби російських окупантів завоювати панування в повітряному просторі України, саме тому ворог вдається до застосування так званих КАБів. Україна зуміла нанести противнику важкі поразки на Чорному морі, вигнати його чорноморський флот з Криму і загнати в Новоросійськ, забезпечити морську торгівлю комунікацію зі світом. Саме Україна відкрила в 2024–2025 роках так званий дронний етап війни. Тепер значна частина окупантів та їхніх бойових засобів знищується саме безпілотними апаратами. Вони також виконують розвідувальну та логістичну функції. Наразі ж Україна нарощує виробництво наземних роботизованих комплексів (НРК), які стають важливою частиною технологічної переваги на полі бою, виконуючи бойові, розвідувальні, логістичні та евакуаційні завдання.

Війна не оминула жодної родини, торкнулася кожного. І кожен проходить це випробування по-різному. Але спільним для багатьох залишається прагнення перемоги, бажання знищити ворога, вистояти та втримати незалежність. Це спонукає до дій та мобілізує зусилля.

Війна загартувала й згуртувала нас. Нині нас об'єднує пам'ять про загиблих, спільний біль і спільна відповідальність, прагнення помститися за всіх убитих та закатованих рашистами. Щоб вижити, у нас є лише один вихід – перемога.

У найважчі часи нашої історії українці об'єднувалися для відсічі ворогові, масово ставали на захист рідної землі. Наша готовність до спротиву є вирішальною запорукою перемоги.

Тисячі українців займаються волонтерством. Вони дали шанс усім іншим підготуватися і знайти своє місце у цій війні. Але перемогти ми зможемо лише спільними зусиллями всіх українців. У нас є цей шанс і ми не маємо права його змарнувати.

Героїчний опір українців – це не лише боротьба за фізичне виживання Українського народу та свободу країни. У цій війні Україна захищає своє право на існування, національну ідентичність, європейський вибір і цінності. Українці проливають кров за вільну, демократичну Європу. І сьогодні, унаслідок воєнної агресії РФ, на жаль, Україна має не тільки Небесну Сотню, а й ціле Небесне військо.

Та українці вистояли й довели свою спроможність перемагати російську військову агресію. Сьогодні Україна стримує її завдяки зусиллям на військовому, інформаційному фронтах, а також міжнародній допомозі. Але передусім ми вдячні нашим мужнім і стійким захисникам і захисницям із Сил безпеки та оборони.

Варто усвідомлювати, що рівень загрози залишається високим. Ворог не має наміру зупинитися, не рахується із власними втратами. Тому ми не маємо права дозволити агресору підважити нашу єдність, готовність і здатність до спротиву. Зберігаймо дух свободи і згуртованість.

Національний день молитви

Постановою Верховної Ради України від 12 лютого 2025 року № 4243-IX встановлено Національний день молитви.

Відповідно до Плану заходів з відзначення Національного дня молитви, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2025 року № 1157-р, у всіх населених пунктах України, закордонних дипломатичних установах за участю української громадськості щороку 24 лютого мають відбуватися церемонії віддання шани та вдячності всім, хто поклав життя, захищаючи свободу і незалежність України, із залученням представників релігійних організацій – меморіальні заходи на честь захисників та захисниць України, урочисті молебні за Україну та інші релігійні заходи. У закладах загальної середньої освіти і закладах культури будуть організовані інформаційно-освітні, національно-патріотичні тематичні зустрічі, бесіди, наукові конференції, семінари, круглі столи з питань повномасштабного збройного вторгнення РФ, про важливість збереження духовних та моральних цінностей, єдності Українського народу з урахуванням права на свободу совісті та відповідно до національних традицій України.

Ці заходи покликані сприяти збереженню духовної спадщини, зміцненню патріотичного духу та консолідації українського суспільства у спільній молитві за перемогу та відновлення територіальної цілісності України.

Термін “Війна за Незалежність України”

21 серпня 2025 року Верховна Рада України ухвалила Закон «Про засади державної політики пам’яті Українського народу», в першому розділі статті 1 якого зафіксовано назву сучасної війни з Росією – Війна за Незалежність України. Закріплення офіційної назви війни з Російською Федерацією у контексті державної політики пам’яті є важливим з багатьох причин, зокрема:

- використання єдиного терміна на позначення війни виступає об’єднуючим фактором у суспільстві довкола питання пам’яті учасників, жертв та подій війни;

- термін закріплює дату початку військової збройної агресії РФ проти України – 19 лютого 2014 року, що є вкрай важливим з огляду на сприйняття історії війни в суспільстві;

- ця дефініція чітко й вичерпно показує, що обороняючись від російської агресії, Україна відстоює територіальну цілісність, суверенітет та недоторканість – атрибути державної незалежності.

Історія нескорених

2014 рік. 19 лютого. Початок Війни за Незалежність України

19 лютого 2014 року визначено датою початку Війни за Незалежність України Законом України “Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання правового режиму на тимчасово окупованій території України”. В цей день РФ окупувала перші об’єкти нафтогазовидобування в межах континентального шельфу України.

З 20 лютого 2014 року Російська Федерація розпочала окупацію Автономної Республіки Крим та міста Севастополя.

У березні агресор взявся розхитувати ситуацію в південних областях. Керовані російськими спецслужбами учасники “антимайдану” в Донецьку, Дніпрі, Одесі, Херсоні, Запоріжжі, Харкові збирали мітинги і закликали захоплювати обласні державні адміністрації. Водночас у багатьох містах – Сумах, Дніпрі, Запоріжжі, Полтаві, Миколаєві – прокотилися масові акції на захист суверенітету та цілісності України.

На початку квітня ворожі спецслужби перейшли до реалізації плану «Новоросія» та ініціювали чергову хвилю дестабілізації. Патріотичні українці відчайдушно протистояли наступу «русской весни». А остаточно його зірвали одесити 2 травня 2014 року.

За даними Служби безпеки України, проросійські акції в Одесі взимку–навесні 2014 року інспірувалися з Росії – місцеві ватажки сепаратистів отримували від кураторів з Москви прямі інструкції щодо розхитування ситуації. Так, 9 березня у відповідь на рішення Одеської облради проросійські сили

облаштували на Куликовому полі наметове містечко, де проводили мітинги із закликами до РФ ввести війська в Україну. Серед організаторів акцій були й громадяни Росії.

2 травня 2014 року в Одесі мав відбутися футбольний матч між одеським «Чорноморцем» і харківським «Металістом». Патріотичні активісти запланували перед грою знову пройти Маршем миру – цього разу із фан-клубом «Чорноморця». Проросійські ж протестувальники оголосили мобілізацію прихильників. Тож, коли колона учасників Маршу миру вирушила з Соборної площі, дорогу їм перекрили люди з Куликового поля. На Грецькій вулиці відбулися сутички. Шістьох одеситів, серед яких був сотник «Правого сектора», правник Ігор Іванов, проросійські бойовики розстріляли просто в середмісті.

Місцеві підприємці, ресторатори, випадкові перехожі, які опинилися в епіцентрі подій, підтримали учасників Маршу миру. Щоб зупинити озброєних бойовиків, вони почали зводити барикади зі столів і стільців вуличних кав'ярень, смітників. Бруківка ставала «набоями», а бензин з припаркованих автомобілів використовувався для «коктейлів Молотова».

Попри те, що нападники мали травматичну і вогнепальну зброю, а також лояльне ставлення міліції, за декілька годин інтенсивного вуличного протистояння їхні сили вичерпалися, вони почали тікати і барикадуватися у Будинку профспілок неподалік Куликового поля. З даху та вікон будівлі вони відкрили «стрілянину» по українських активістах «коктейлями Молотова» та камінням. У приміщення, де таборувалися проросійські сили, так само полетіли пляшки із запальною сумішшю і бруківка.

Невдовзі на сходах Будинку профспілок розпочалася пожежа. Обставини її виникнення дотепер не з'ясовані. Синтетичний матеріал під сходами почав тліти. Отруйний дим затягнув всю споруду, а температура перевищувала всі критичні показники. Багато людей загинуло від отруєння чадним газом і через падіння з висоти. Загалом жертвами протистояння стали 48 осіб з обох боків, понад 200 людей отримали поранення.

2022 рік. 24 лютого. Повномасштабне вторгнення

24 лютого 2022 року почалося відкрите збройне повномасштабне вторгнення росіян в Україну – Володимир Путін оголосив про початок так званої СВО – спеціальної воєнної операції з метою «демілітаризації» та «денацифікації» України. За кілька хвилин російські ракети з території Білорусі та тимчасово окупованого Криму атакували українські аеродроми та військові об'єкти по всій Україні. Війна, розпочата РФ у 2014 році, перейшла в нову гостру фазу.

Рашисти розраховували на блискавичне захоплення України, адже були переконані, що українці чекають на росіян із хлібом-сіллю. Та насправді з перших годин вторгнення армія агресора зустріла шалений спротив не лише

бійців ЗСУ та Національної гвардії, а й пересічних громадян, об'єднаних в загони територіальної оборони, добровольчі формування територіальних громад, волонтерські організації.

У перші місяці війни світ вражали факти, коли жителі міст у Харківській чи Чернігівській областях виходили на вулиці та площі, без зброї зупиняючи російську військову техніку. Коли в окупованих Херсоні, Енергодарі, Мелітополі більше місяця не припинялися акції протесту під українськими прапорами. Коли кияни чи одесити збирали пляшки і наповнювали їх коктейлями Молотова. Коли люди голіруч захоплювали окупантів, бронетехніку, зброю і здавали все це ЗСУ. Таких прикладів боротьби й героїзму українських цивільних чимало.

У всіх містах перед військкоматами утворилися черги з досвідчених військових, резервістів і пересічних чоловіків і жінок, нерідко зовсім юних, котрі хотіли захищати рідну землю.

На початку вторгнення в Україну у 2022 році РФ кинула всі сили на блискавичне захоплення Києва. Сухопутні війська РФ мали швидко просунути обласними центрами з південного, північно-східного та східного напрямків і підступити до столиці. Її окупант планував взяти не більше як за 3–5 днів.

На Київщині запеклі бої почалися вже в перший день повномасштабного вторгнення. Агресор намагався висадити десант на Гостомельський аеродром і захопити Київ за підтримки важкої бронетехніки й артилерії, які зайшли через Чорнобильську зону. Ця колона російської техніки за 3 дні зайшла до Бучі, але далі не просунулася. Стійкий опір ЗСУ і територіальної оборони зірвав наміри РФ. Через безрезультатність спроб прорватися до Києва наприкінці березня командування РФ вирішило вивести війська з Київської області.

На Чернігівщині основною логістичною артерією мав стати автошлях Нові Яриловичі–Чернігів, звідки залізницею та автошляхами через річку Десну переправлялися б засоби ведення війни на Київ. Опір українців на Чернігівщині – і військових, і місцевих жителів зламав усі плани ворога.

Першими на Чернігівщині російського удару зазнало село Дніпровське на кордоні з Білоруссю, а також прикордонні пункти «Нові Яриловичі», «Грем'яч», «Сеньківка», аеродром у Ніжині, навчальний корпус 1-ї окремої танкової Сіверської бригади у Гончарівському. Вороже угруповання «Центр» заходило з боку Білорусі через Добрянку, Городню в напрямку Ріпок, Михайло-Коцюбинського, Шестовиці на Чернігів. До обіду 24 лютого загарбники зайшли в Семенівку, Городню, Седнів, Новгород-Сіверський. Найбільша колона ворожої техніки розтяглася на 34 кілометри.

Того ж дня українська артилерія знищила дві передові колони росіян за 15 кілометрів від Чернігова в районі Рівнопілля, що зупинило наступ і дало змогу оборонцям зайняти позиції на висоті поблизу Новоселівки. Криваві бої в цій місцевості тривали до кінця березня. Утримати висоту було вкрай важливо – бо

інакше Чернігів був би у росіян, як на долоні. Також стратегічне значення мав аеродром «Півці» на півночі Чернігова. У перші дні повномасштабного наступу бійцям Нацгвардії та ЗСУ вдалося втримати цю локацію.

25 лютого українські військові розбили колону російської техніки в Городні за 50 кілометрів від обласного центру. Проти російських танків голіруч виходили й мешканці сіл і містечок. Соцмережами ширилися емоційні відео з Бахмача, Корюківки, Городні, де люди намагалися зупинити ворожу техніку. Про її переміщення та місця розташування місцеві повідомляли ЗСУ. Чернігівці, готуючись до оборони та вуличних боїв, споруджували барикади, робили коктейлі Молотова.

Кільце ворожих військ навколо Чернігова стискалося. Врешті єдиною шпариною, яка з'єднувала обласний центр з «великою землею», залишилося село Количівка на південь від Чернігова. Звідси в місто вела пряма дорога через міст над Десною. Цим мостом евакуювали цивільних, завозили з Києва гуманітарну допомогу та військову амуніцію. Захопивши Количівку, росіяни могли б штурмувати Чернігів.

Отримавши відсіч у Количівці, росіяни штурмували сусіднє село Лукашівку, яка таки потрапила в тимчасову окупацію. Ворожа авіація по декілька разів на день завдавала ударів по Чернігову. Критичним моментом стало знищення ворогом 23 березня останнього автомобільного мосту через Десну. Місто опинилося на межі гуманітарної катастрофи.

Наприкінці березня бліцкриг остаточно провалився. Російські війська сконцентрувалися на Сході України. Північна фортеця вистояла, відтягнувши на себе значні сили російської армії, які звідси так і не дійшли до Києва. 28 березня вони почали відступати, а на 2 квітня переважно вийшли за державний кордон.

На Сумщині першими опір ворогу чинили місцеві жителі й тероборона – коктейлями Молотова і стрілецькою зброєю, а подекуди і беззбройними зупиняли колони російської техніки. «Щоб не було у нас ні ЛНР, ні ДНР, і СНР щоб не було. У нас одна вільна Україна. В Росію не хочемо. Ми її сюди не звали, не просили. А зараз будемо пригощати коктейлями [Молотова]», – сказав місцевий житель кореспондентці «Суспільне: Суми» 1 березня 2022 року. Масовий спротив місцевого населення і злагожденість територіальної оборони сприяли успішним діям Сил оборони України і тому, що з перших днів повномасштабного вторгнення ворог зазнавав відчутних втрат і мав проблеми з постачанням боєприпасів, пального, загалом з логістикою. Комплекс цих чинників змусив окупантів відступити з Сумщини.

У вересні–грудні 2022 року Сили оборони України успішно провели 2 стратегічні наступальні операції – Харківську та Херсонську.

Наступальна операція в Харківській області розпочалася 6 вересня. Її головний удар був спрямований на головні логістичні центри окупантів –

Балаклію, Куп'янськ та Ізюм. Заскочені зненацька ворожі підрозділи в паніці тікали, залишаючи техніку та боєприпаси на сотні мільйонів доларів США. Лише в середині жовтня ворог зумів закріпитися на рубежі Сватове–Кремінна. Українці звільнили до 500 населених пунктів.

На південно-східному напрямку до 23 вересня підрозділи Сил оборони України вийшли на адміністративний кордон з Херсонською та Дніпропетровською областями й розпочали створювати плацдарм для просування. В листопаді вийшли на правий берег річки Дніпро, рашисти ж відійшли на лівобережжя. Завдяки успішному проведенню цієї операції Україна звільнила від окупантів понад 200 населених пунктів правобережжя Херсонщини та Миколаївської області, а 11 листопада – місто Херсон. Тисячі українців, які лишалися в місті, вітали своє військо з українськими прапорами.

Усі дев'ять місяців окупації Херсонщини на непідконтрольних територіях діяв громадянський рух спротиву «Жовта стрічка». Дотепер він продовжує партизанські акції на Донеччині, Луганщині та в Криму.

2023–2025 роки. Головні бойові дії в межах третьої стратегічної оборонної операції.

У 2023–2024 роках наші війська перейшли до стратегічної оборони, стримуючи ворога на Куп'янському, Лиманському, Бахмутському, Авдіївському та Новопавлівському напрямках. Також тривали оборонні битви за Бахмут, Вугледар, Білогорівку, Павлівку. Завдаючи значних втрат ворогу в живій силі та техніці, виснажуючи резерви та підриваючи його наступальний потенціал. Восени 2023 року українські сили форсували Дніпро та створили плацдарм у районі Кринок, що стало важливою локальною перемогою. А головним успіхом стали морські операції, які змусили Росію перебазувати боєздатні кораблі Чорноморського флоту з окупованого Севастополя до Новоросійська. Також у цей період українські далекобійні дрони завдавали відчутних ударів по нафтопереробних підприємствах і паливних базах у глибокому тилу РФ і на тимчасово окупованих територіях України.

За інформацією головнокомандувача ЗСУ Олександра Сирського, у 2025 році Сили оборони України провели три наступальні операції: на Добропільському напрямку і дві на території РФ – у Белгородській і Курській областях. Ці дії зірвали плани противника захопити Донецьку область і створити так звану буферну зону.

Крім того, 1 червня 2025 року Служба безпеки України провела унікальну спецоперацію “Павутина” – одночасне ураження у трьох часових поясах чотирьох військових аеродромів у тилу РФ: “Белая” (Іркутська область), “Дягілево” (Рязанська область), “Оленья” (Мурманська область) та “Іваново” (Івановська область). Завдяки операції одномоментно вдалося уразити

найбільшу кількість ворожої авіації. За даними Василя Малюка (на той час Голова СБУ), наші дрони уразили 41 бомбардувальник-ракетоносець стратегічної авіації РФ, серед яких А-50, Ту-95, Ту-22 М3 і надзвуковий Ту-160.

Тематичні матеріали Українського інституту національної пам'яті
Віртуальний музей російської агресії – платформа, на якій можна прочитати детальну хроніку подій: <https://surl.li/ecqjbz>

Інтерактивна карта: <https://surl.li/evmoov>

Визволені регіони: матеріали до річниці деокупації: <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/vyzvoleni-regiony-materialy-do-richnyci-deokupaciyi>

Серія матеріалів Російсько-українська війна: історичний контекст: <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/rosiysko-ukrayinska-viyna-istorychnyy-kontekst>

Колекція зібраних свідчень учасників та очевидців сучасної війни проекту «Усна історія російсько-української війни»: <https://uinp.gov.ua/usna-istoriya/ato-usna-istoriya>

«Вистояли – переможемо!» – інформаційні матеріали до річниці повномасштабного вторгнення РФ в Україну:

<https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/vchytelyam/metodychni-rekomendaciyi/informaciyni-materialy-do-10-oyi-richnyci-vid-pochatku-rosiysko-ukrayinskoyi-viyny>, а також відповідну презентацію: <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/vchytelyam/prezentaciyi/vystoyalyperemozhemo-do-richnyci-povnomasshtabnogo-vtorgnennya-rf-v-ukrayinu>

Інформаційні матеріали до 10-ої річниці від початку російсько-української війни:

<https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/vchytelyam/metodychni-rekomendaciyi/informaciyni-materialy-do-10-oyi-richnyci-vid-pochatku-rosiysko-ukrayinskoyi-viyny>

Виставки:

«Спадкоємці волі: Українська армія крізь століття»
<https://uinp.gov.ua/vystavkovi-proekty/fotovystavka-spadkoyemci-voli-ukrayinska-armiya-kriz-stolittya>

«Церковний рашизм»

<https://uinp.gov.ua/vystavkovi-proekty/vystavka-cerkovnyy-rashyzm>

«Україна. Війна в Європі»:

<https://uinp.gov.ua/vystavkovi-proekty/vystavka-ukrayina-viyna-v-yevropi>

«Кожен із нас – воїн»:

<https://uinp.gov.ua/vystavkovi-proekty/vystavka-kozhen-iz-nas-voyin>

«Рашизм — це...»: <https://uinp.gov.ua/vystavkovi-proekty/vystavka-rashyzm-ce>

«Стерті з лиця землі»: <https://uinp.gov.ua/vystavkovi-proekty/vystavky-steriti-z-lycyazemli>

«Наш Маріуполь»: <https://uinp.gov.ua/vystavkovi-proekty/vystavka-nash-mariupol>

«10 років агресії — 10 років спротиву»: <https://uinp.gov.ua/vystavkovi-proekty/vystavka-10-rokiv-agresiyi-10-rokiv-sprotyvu>

«Мововбивство — складова рашизму»: <https://uinp.gov.ua/vystavkovi-proekty/movovbyvstvo-skladova-rashyzmu>

Видання:

«Без ротації»: <https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya/bez-rotaciyi>

«Наш Маріуполь»: <https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya/broshura-nash-mariupol>

«Свідчення про війну. Чернігівська та Городнянська громади»: <https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya/svidchennya-pro-viynu-chernigivska-ta-gorodnyanska-gromady>

«Воїни Дніпра: цінності, мотивації, смисли»: <https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya/voyiny-dnipra-cinnosti-motyvaciyi-smysly>

«Дівчата зрізають коси»: <https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya/divchata-zrizayut-kosy-knyga-pro-zhinok-na-viyni>

«Дівчата зрізають коси» англійською мовою / «Girls cutting their locks»: <https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya/divchata-zrizayut-kosy-angliyskoyu-movoyu-girls-cutting-their-locks>

«Волонтери: Сила небайдужих»: <https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya/volontery-syla-nebayduzhyh>

«Капелани. На службі Богу і Україні»: <https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya/kapelany-na-sluzhbi-bogu-i-ukrayini>

«2014: початок російсько-української війни»: <https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya/broshura-2014-pochatok-rosiysko-ukrayinskoyi-viyny>

«Люди сірої зони. Свідки російської анексії Криму 2014 року»: <https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya/lyudy-siroyi-zony-svidky-rosiyskoyi-aneksiyi-krymu-2014-roku>

Відеоматеріали:

«Герої України. Південь» — інтерв'ю із військовослужбовцями, нагородженими званням Герой України: <http://surl.li/nxyxbc>

«Навіки в строю. Слава і Честь»: <http://surl.li/nxyxbc>

«Козацьке коріння Донеччини та Луганщини»: <http://surl.li/ahcvts>

«Вогонь та Мистецтво: Сага Героїв»: <http://surl.li/nyqafu>

«Голоси Революції Гідності»: <http://surl.li/sewpyj>

Цикл «Нескорені»: <http://surl.li/ungqpw>

Серія короткометражних документальних фільмів «Жінки, які загинули за Україну»: <http://surl.li/fbmagd>

«Історії місць війни» – відеофіксація спогадів: <http://surl.li/gtwaba>

Серія банерів про перший рік війни: <http://surl.li/rzkjon>

Проект «Діалоги про війну»: <https://surl.li/jtwkrg>

Над матеріалами працювали співробітниця та співробітник Українського інституту національної пам'яті: Олена Охрімчук, Ганна Байкеніч, Сергій Бутко

